

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Jörel Holmberg
0501-60 53 95

Beslut
2007-05-10

Diarienummer:
511-16912-04

Sida
1(10)

Beslut om bildande av naturreservatet Bockaskedeåsen-Toran i Skara kom- mun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 5. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptatet Bockaskedeåsen-Toran
RegDOS ID	2000594
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Skara
Ungefärlig mittpunkt	1378500 – 6482800
Fastigheter och ägare:	
Nyttjanderättsinnehavare:	Vägverket, allmän väg 2741
Areal (ha):	71 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Natura 2000-beteckning:	SE0540 098 Bockaskede SE0540 198 Stora Höjen
Naturgeografisk region:	Falbygden
Objektskategori:	O, Odlingslandskap med ängar och betesmarker
IUCN-kategori:	IV Habitat / artskyddsområde

Beslut

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Bockaskedeåsen-Toran.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Naturreservat enligt 7 § Naturvårdslagen den 19 december 1975, dnr 11.121-829-75
- Landskapsbildsskydd enligt 19 § Naturvårdslagen den 4 januari 1972, dnr 16-19-018

Länsstyrelsen beslutar att dessa områdesskydd upphävs inom de delar som berörs av naturreservatet när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Syfte

Syftet med reservatet är att:

- bevara de för Vallebygdens kamelandskap karakteristiska landformerna.
- bevara och utveckla ett välhävdat och omväxlande odlingslandskap med en blandning av åkrar och naturbetesmarker, kulturspår och äldre träd.
- bevara en åldrig rasbrantsskog med ädellövträd, triviallövnträd och gran, rik på gamla träd och död ved som ger goda förutsättningar för en artrik och krävande flora och fauna.
- bevara ett område som är viktigt för landskapsbilden och som har mycket höga värden för det rörliga friluftslivet.
- bevara följande inom området förekommande naturtyper och/eller arter som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd:
 - *Kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler) nedanför trädgränsen, 6210*
 - *Trädklädd betesmarker, 9070*
 - *Boreonemoral, ädellövskog, 9020*
 - *Ädellövskog i branter, 9180*
 - *Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor, 3260*

Syftet skall tryggas genom att:

- det äldre odlingslandskapet sköts med brukande av åkrarna, beteshävd i naturbetesmarkerna och underhåll av kulturspår.
- en variation av öppna gräsmarker och mer slutna partier skapas.

- en kontinuerlig tillgång på artrika gräsmarker, gamla, grova träd, äldre träd och buskar och artrika bryn främjas.
- lövskogen och brantskogen i huvudsak lämnas till fri utveckling.
- kulturspår i skogsmarken hålls fria från igenväxningsvegetation.
- befintliga vandringsleder underhålls.
- ändamålsenlig information om naturreservatet finns tillgänglig.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Avverka skog, gallra, röja eller vidta annan skogsvårdande åtgärd.
2. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle. Då de utgör hinder för vägunderhåll, åkerbruk, betesdrift eller friluftsliv får de flyttas till lämplig plats.
3. Dika, skyddsrika, rensa diken, kulvertera dike, lägga igen dike, dämma eller utföra någon annan åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden.
4. Borra, spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt av något slag.
5. Anordna upplag, tippa eller fylla ut med massor.
6. Anlägga eller förändra skogsbilväg, brukningsväg eller annan väg.
7. Uppföra byggnad eller anläggning.
8. Uppföra mast, antenn eller liknande anordningar.
9. Anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anläggning.
10. Plöja eller utföra annan markberedande åtgärd på annan mark än åker.
11. Kalka på annan mark än åker.
12. Använda åkermark för julgrans- eller energiskogsodling.
13. Inplantera främmande växt- eller djurarter.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

14. Anlägga ridväg, stig eller parkeringsplats. Tillstånd skall endast ges om detta är förankrat hos berörda markägare.
15. Stödutfodra på annat än åkermark.
16. Dra fram ny mark- eller luftledning. Ledningsdragning som behövs för fastigheter som omges av reservatet bör tillåtas.
17. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra naturliga eller kemiska växtnäringsämnen på annan mark än åker.
18. Uppföra älgstorn, gömsle eller liknande konstruktion för jakt eller annat friluftsliv.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

- Vid reparation av, och underhållsröjningar för, befintliga ledningar. Markskador ska då undvikas.
- Vid nedgrävning av befintliga luftledningar. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar samt vid underhåll av äldre färdvägar så att det går att nyttja som en mindre väg.
- Vid skötsel av diken på åkermark.
- Vid åtgärder som krävs för att underhålla vattentäkten i delområde 6. Samråd ska dock ske med länsstyrelsen.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Uppsättning av och underhåll av informationstavlor
3. Gallring, röjning, slåtter och betesdrift i den mån markägaren inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder. Då naturvårdsförvaltaren avser att utföra åtgärder i reservatet skall markägaren underrättas i god tid.
4. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Skada döda liggande eller stående träd eller vindfällan eller bryta torra grenar eller kvistar.
2. Gräva upp växter eller växtdelar.
3. Framföra motordrivet fordon annat än på allmän väg.
4. Elda. Föreskriften gäller inte vid skötsel av reservatet.
5. Medföra okopplad hund.
6. Genom oaktsamhet störa betesdjur i reservatet.
7. Anbringa tavla, plakat, affisch eller annan störande anordning.

Det är inte tillåtet att utan Länsstyrelsens tillstånd

8. Samla in lavar, mossor, insekter, ryggradslösa djur och svamp med undantag av bär och matsvamp.
9. Anordna läger, tävlingar eller liknande arrangemang med mer än 100 personer.

Föreskrifterna nr 3 och 5 gäller inte markägare eller jakträttsinnehavare i reservatet.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Naturvärden

Reservatet ligger i gränsen mellan Vallebygden kamelandskap och Billingens västsluttning. Det består dels av ett småkulligt landskap med naturbetesmarker och små åkrar, dels av branta sluttningar upp mot Billingens plattå. Den mest utpräglade åsen i området är Bockaskedeåsen, en markant regelbunden och svagt bågformig rygg med branta, jämna sidor. Åsen är närmare 600 m lång och ca 35 m hög och hör troligen samman med randmoränerna i den mellansvenska israndszonen. Bockaskedeåsen karakteriseras av grova hagmarksoxlar och ett artrikt buskskikt. På Bockaskedeåsen och i Billingssluttningen finns även värdefulla naturbetesmarker med en rik, hävdgynnad flora bestående av bl a gullviva, darrgräs, spåtistel, timjan och jordtistel.

I platåbergsbranten växer en äldre blandskog med stora inslag av ädellöv och äldre träd samt rikligt med död ved. Fältskiktet är lundartat med rikligt med blåsippa, lungört, trolldruva och även vårärt, tandrot och ramslök. Även kryptogamfloran är rik med bl a lunglav, platt- och grov fjädermossa och den hotade vedtrappmossan. Flera ovanliga svampar finns också i sluttningen.

Kulturhistoriska värden

Området i Billingssluttningen är rikt på kulturspår efter odling, som äldre stenmurar, körvägar och odlingsrösen. Strax öster om Toran finns lämningar efter en äldre kvarn intill en mindre bäck. Lämningarna består främst av en ca 40 m lång dammvall. Söder om Missunnebäcken finns spår efter ett äldre fädre upp mot berget. På Bockaskedeåsen finns en fornlämning i form av en stensättningsliknande bildning.

Friluftsliv

Området är ett populärt utflyktsmål och lätt att nå då det redan finns en parkeringsplats i anslutning till det äldre reservatet. Hagmarkerna erbjuder tilltalande strövområden, och ovanför branten finns möjligheter till goda utblickar över det omgivande landskapet. En markerad stig går från parkeringen upp på Bockaskedeåsen och fortsätter sedan mot Lycke-Lille Höjens naturreservat. Delar av området är oländiga vilket begränsar möjligheterna till rörligt friluftsliv.

Markanvändning

Området sköts idag som åker-, betes- eller skogsmark. Enligt äldre kartor har de delar som är åker eller betesmark idag varit åker, ängsmark eller bete även i historisk tid. På den äldre häradskartan från 1880-talet är Bockaske-

deåsen markerad som ängsmark med lövträdsförekomst. Billingebranten har även tidigare varit skogsklädd.

En utförligare beskrivning av området värden finns i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Beslutet är i god överensstämmelse med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden i 3 och 4 kap. miljöbalken. Reservatet ligger inom område av riksintresse för naturvården (NRO14074 Valle) och för friluftslivet (FR06 Billingen-Valle-Hornborgasjön). Riksintressena tillgodoses genom reservatsbeslutet.

Kommunal översiktsplan

Beslutet ligger i linje med Skara kommuns översiktsplan.

Internationell betydelse

Regeringen har redovisat stora delar av reservatet till EG-kommissionen enligt rådets direktiv 92/43 EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. De aktuella områdena är Bockaskede SE0540098 och Stora Höjen SE0540198. Detta innebär att områdena sannolikt kommer att ingå i ett europeiskt nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Reservatet syftar bl.a. till att följa upp det ansvar som Sverige därmed åtagit sig att bibehålla gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-områdenas naturvärden.

Befintliga skyddsförordnanden

I det planerade reservatet ingår hela det tidigare reservatet Bockaskedeåsen-Björnabacken. Reservatet ligger också inom område där Länsstyrelsen i beslut 1972-01-04 förordnat om skydd för landskapsbilden. Landskapsbildsskyddet innebär att framdragande av luftledning eller nybyggnad inte får ske utan Länsstyrelsens tillstånd. Reservatsbeslutet kommer inte i konflikt med det gällande landskapsbildsskyddet. Landskapsbildsskyddet kommer att upphävas inom naturreservatet när detta vunnit laga kraft. De områden som är föreslagna till Natura 2000 omfattas av särskild lagstiftning.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen tog år 2001 fram ett förslag till naturreservat för Billingsluttningen söder om Nolbergets naturreservat. Efter samråd med berörda markägare lät länsstyrelsen det nya föreslagna naturreservatet istället bli utvidgningar av de två befintliga naturreservaten Bockaskedeåsen-Björnabacken och Nolberget. På så sätt omfattas fastigheten Toran 1:1 endast av ett naturreservat. Länsstyrelsen har haft flera samråd med ägarna till Toran 1:1 som är de som påverkas mest av det aktuella förslaget. Förhandlingar pågår med ägarna till Toran 1:1. Förhandling är avslutad med ägarna till Bockaskedeåsen 1:1. På övriga fastigheter anses intrånget vara så ringa att ersättning inte är aktuell.

Ägarna av fastigheterna Toran 1:1, Hindstorp 1:2, Bockaskede 1:1 och Bockaskede 1:5 har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Skara kommun och Skogs-
vårdsstyrelsen. Naturvårdsverket har inte fått förslaget på remiss i enlighet
med verkets skrivelse 2002-01-30, dnr 312-1065-02 No.

Skaraborgs Naturskyddsförening, Skara Naturskyddsförening, Västgötaber-
gens svampklubb och Västergötlands Ornitologiska Förening har fått försla-
get för kännedom och eventuellt yttrande.

Vägverket påpekar att allmänna vägen 2751 passerar genom området och att
normal skötsel och underhåll av vägen måste tillåtas.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen har förtydligat i beslutet att före-
skrifterna inte gäller vid reparation och underhåll av befintliga vägar.

Ägarna till fastigheten Toran 1:1 påpekar att reservatets gränser har ändrats
så att det stämmer med värderingen men inte med utformningen på tidigare
kartor och hur det är utmärkt på marken och förutsätter att detta inte är ett
misstag.

Länsstyrelsens kommentar: Gränserna i kartorna ska stämma med det som
är utmärkt i fält eftersom det är dessa inmätningar som redovisas på besluts-
kartan. Naturreservatet är även stolpsatt tillsammans med markägaren. Se
även under **Upplysningar gränser**.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Genom utvidgningen av det befintliga naturreservatet vid Bockaskedeåsen
säkerställs ytterligare en del av Billings värdefulla sluttning. Billingen
ligger inom en lövskogstrakt som anses särskilt värdefull att bevara då en
stor mängd hotade arter har sin livsmiljö här. Mosaiken av öppna naturbe-
tesmarker och lövskog inom området är mycket värdefull. Rasbranten med
dess ostörda miljöer kompletterar området till en ytterst värdefull helhet.
Inom området finns ett stort antal hotade och sällsynta arter. Området är
dessutom ett av de mest populära utflyktsmålen i Valle och har således
mycket höga värden även för friluftslivet.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna
miljömålen *Levande skogar* delmål 12.1 och *Ett rikt odlingslandskap* delmål
13.1.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågå-
ende markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att om-
rådets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreser-
vat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De

är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § MB finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Gränser

Den tekniskt inmätta reservatsgränsen är gällande. Den kan dock avvika från underlagskartan. I de fall reservatsgränsen ligger nära, men ej sammanfaller med fastighetsgränsen på kartan är avsikten att dessa skall följa varandra. Eventuella avvikelser justeras av lantmäteriet under den pågående kvalitetssäkringen av lantmäteriets kartor.

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med reservatet. Om det finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller reservatsförvaltaren. I de fall intrångsersättning ej erhållits och förvaltaren utför åtgärder ska kostnaderna för uttaget belasta intäkterna. Ev netto tillfaller därefter markägaren.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken).
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.

- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med berörda markägare.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras. Då förvaltaren avser att påbörja åtgärder i reservatet ska markägaren underrättas i god tid.
- Fastighetsägaren till Toran 1:1 har rätt att i samråd med länsstyrelsen utföra åtgärder i enlighet med skötselplanen på sin mark.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Skaraborgs Läns Tidning, Skara Tidning, Skaraborgsbygden och Nya Lidköpings-Tidningen.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Landskapsarkitekt Jörel Holmberg har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Lars Jacobzon, länsarkitekt Jens Rasmussen och länsjurist Magnus Sandström.

Göran Bengtsson

Jörel Holmberg

Beslutskarta

Bilaga 1

Naturreseptat
Bockaskedeåsen - Toran
Skara kommun

Tillhör Länsstyrelsens beslut enligt
7 kap 4 § miljöbalken. Dnr. 511-16912-2004

